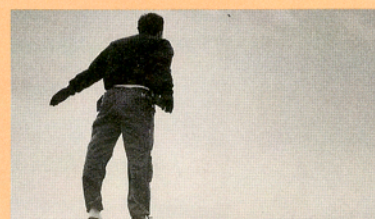

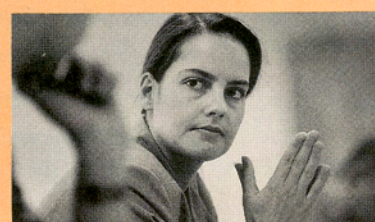
Os & Tingenet

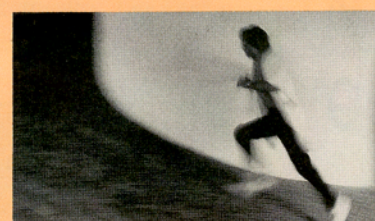
*Grundlov
- sund lov?*

*Hvor er alle
de andre?*

*Hva' så,
hr. minister!*

*Pressen
presser på*

Hvad er meningen?

Samfund og samtale er i Danmark heldigvis to sider af samme sag. Vi taler om tingene. Vi

argumenterer og lytter. Vi taler os til rette.

Sådan er det langt fra alle steder i verden. Grundlæggende rettigheder som tros- og ytringsfrihed og demokrati med hemmelige afstemninger er langt fra en selvfølge.

Men dialogen kræver noget af os: Den kræver respekt for andres meninger, og den kræver tålmodighed. Ikke mindst når vi er mange, og når emnerne er indviklede.

Vi må give hinanden mulighed for at komme til orde, vi må vælge nogle til at tale på vores vegne, vi må acceptere en vis arbejdsdeling. Med andre ord er **spilleregler** vigtige for at fastholde demokratiet: folkestyre baseret på dialog.

Nogle gange kan man opleve

meningsforskellene så store og spillereglerne så indviklede, at man opgiver at komme til orde. I et

moderne samfund er det en stadig fare; men passivitet og frustration må ikke blive resultatet. Derfor har Folketinget valgt i denne avis at fortælle noget om rammerne og spillereglerne. Hvordan en beslutning bliver til, hvordan du får medindflydelse, men også hvordan vi alle må bøje os for flertallets afgørelse, selv om den måtte gå os imod.

Selv om vi politikere kan være rygende uenige om mange, mange ting, så er vi helt enige om ét: Fundamentet for det danske samfund er folkestyre og dialog. Og her har politikerne - sammen med dig og resten af Danmarks befolkning - alle et ansvar. "Os & Tinget" henvender sig derfor til os alle sammen.

Henning Rasmussen

Henning Rasmussen
Folketingets formand

Os & Tinget

Udgivet af Folketinget 1994

Redaktion: Elise Holt

Tekst: Marianne Purup

Produceret af:

Dafolo Marketing A/S,

Dafolo TV-Video A/S

Fotografierne på forsiden er taget af:

Klaus Møller

Lars Bahl/2. maj

Tommy Olofsson/MIRA/2. maj

Nana Reimers/2. maj

Michael Daugård/2. maj

MOGENS BECH

Folk & Ting

"Ville enhver nøjes med sit eget og lade andre nyde samme ret, så behøvede man ikke nogen lov."

Denne sandhed er sjovt nok netop formuleret i en lov - nemlig Jyske Lov fra 1241.

Eftersom trafikken mellem mennesker ikke regulerer sig selv, er ethvert moderne samfund nødt til at have et sæt regler, der tager vare på den enkeltes og fællesskabets interesser.

I diktaturer er det en enkelt person, der egenrådigt regulerer samfunds- trafikken. Magten er samlet på ét sted. For at forhindre magtmisbrug har vi i Danmark - ligesom i de øvrige vestlige lande - valgt at dele magten på tre instanser, der er uafhængige af hinanden: den lovgivende (Folketinget), den udøvende (regeringen) og den dømmende (domstolene). De tre magtinstanser kontrollerer hinanden, holder hinanden i skak. Folketinget kan vælte regeringen. Eller sagt på en anden måde: Regeringen må gå af, hvis et flertal i Tinget kræver det. Til gengæld kan statsministeren opløse Folketinget. Den enkelte minister har vide beføjelser, når han eller hun skal få lovene til at fungere i praksis. Men regeringens medlemmer kan langt fra bøje lovene efter for godt bemandende - det sør-

ger Folketinget og de uafhængige domstole for.

Gennem vores frie valgret afgiver vi som borgere hver vor portion af magten til Folketinget. Men vi har mulighed for både direkte og indirekte magtudøvelse: Ved folketingsvalgene kan vi ganske simpelt vælge nye politikere, hvis vi er utilfredse med de "gamle". Ved folkeafstemninger har vi direkte indflydelse. Og endelig kan vi opnå indflydelse ved at rejse en meddelelse om forhold, vi ønsker ændret.

Det danske folkestyre er åbent og gennemsigtigt. Og demokratiet består, så længe vi gider aktivt tage del i det.

LARS BAH/ 2. MAJ

Grundlov - sund lov?

Folkestyre. Frihed. Lighed.

Kernebegreber i den danske grundlov. Den lov, som til enhver tid er fundamentet for demokratiet. Den lov, som kræver en folkeafstemning, hvis den skal ændres.

Og den lov, som alle andre love skal overholde.

Det er altså ikke så ligetil at ændre grundloven, og det er godt fyrré år siden, der sidst blev pillet ved den. Dengang handlede det blandt andet om Landstingets afskaffelse og om arveretten til den danske trone. Men det betyder ikke, at grundloven har været fredet siden da. Fortolkningsmuligheder er der mange af, og i takt med samfundets udvikling er grundloven jævnligt til debat. Blandt andet fordi:

Nogle partier synes, at vælgerne burde have mere direkte indflydelse på beslutningerne gennem flere folkeafstemninger. Andre mener, at det burde være sværere at udskrive valg, så Tinget fik mere arbejdsro. Andre politikere igen mener, at monarkiets rolle - sådan som den er fastlagt i grundloven - er forældet eller helt udspillet. Men så længe dronning Margrethe er regent, er der dog næppe nogen, der for alvor vil bede om en grundlovsændring, der sætter monarkiet ud af spillet.

Vores ret

Og hvad står der så i grunden i grundloven? Helt konkret har grundloven fra 1953 11 kapitler med tilsammen 89 paragraffer. De første handler om monarkiet og regentens ret, ét handler om Folke-

tingets sammensætning og om Tingets arbejdsform. Domstolene og deres beføjelser har også deres eget kapitel.

Et helt centralt kapitel af grundloven handler om den personlige frihed. Helt grundlæggende er det, at ingen kan fængsles på grund af overbevisning eller afstamning. Enhver, der bliver anholdt, har krav på at få anholdelsen prøvet af en dommer inden for det første døgn. Borgerens ret til at blive undervist i folkeskolen, trykkefriheden og vores ret til at danne foreninger og "forsamle os" er også understreget i grundloven.

Med til den personlige frihed hører også ejendomsretten og privatlivets fred. Vi kan ikke uden overholdelse af strenge regler - og kun mod fuld erstatning - berøves nogen ejendom, og der skal en retskendelse til, før myndighederne må lave husundersøgelser, aflytte telefonen eller åbne ens breve.

Folkekirken har sit eget kapitel i grundloven. Om vores frie ret til at tænke og tro står der i paragraf 70: "Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske ret-

tigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt."

Og vores ret til at vælge

Grundloven fastslår, at alle danskere, som har valget, kan afgive deres stemme ved frie, hemmelige valg. Og at de, som bliver valgt til at repræsentere vælgerne, udelukkende er bundet af deres personlige overbevisning.

Der står også, at vi skal vælge 179 folketingsmedlemmer, og at den lovgivende magt er hos kongen og Folketinget i forening. Den udøvende magt er hos kongen og den dømmende magt hos domstolene. Før en ny lov kan træde i kraft, skal den da også være forsynet med regentens underskrift. Men bortset fra det har dronning Margrethe ikke indflydelse på lovgivningen. Og hun underskriver i praksis altid de love, som Folketinget har vedtaget. Når det kommer til stykket, udøver hun heller ikke magt. Ganske vist skal hun ved regeringsskift rent formelt udnævne statsministeren og de øvrige ministre. Men hendes egentlige indflydelse ligger i at udpege den person, der skal dan-

ne regering eller lede forhandlingerne om en ny regering. Herefter lader hun ham/hende om - sammen med resten af regeringen - at være den udøvende part.

Vores pligt

Men grundloven handler ikke blot om ret. Den handler også om pligt. Unge mænds pligt til at aftjene værnepligt er for eksempel formuleret sådan her: "Enhver våbenfør mand er forpligtet til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver". Sproget kan virke gammeldags. Men meningen er klar.

Og vi har undervisningspligt. Det vil i realiteten sige, at vi har ret til at blive undervist i folkeskolen - men ikke pligt. I Danmark har vi tværtimod en lang tradition for undervisning i friskoler.

Et fælles ønske

Grundloven rummer også hensigtserklæringer - ønsker for samfundet. I paragraf 75 står der, at der så vidt muligt skal være arbejde til alle. På jurasprog lyder det sådan her: "Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse."

Først og sidst er Danmarks Riges Grundlov samfundets grundlæggende spilleregler. Detaljerne - hverdagens spilleregler - hører hjemme i de mange nye love, som Folketinget vedtager hvert år.

F A K T A

Vidste du, at ved folketingsvalget i 1988 var kun godt 8 pct. af vælgerne medlemmer af det parti, de stemte på. Til gengæld er vi flittige til at deltage i valgene, hvad enten der er tale om folkeafstemninger eller folketingsvalg.

Ved de 10 folkeafstemninger, der har været siden grundlovsændringen i 1953, har i gennemsnit lidt mere end 70 pct. været ved stemmeurnerne. Ved folketingsvalgene ligger valgdeltagelsen gennemsnitligt på omkring 85 pct.

Frit valg på alle hylder!

Fyldt 18 år. Dansk statsborger.

Opfylder du blot de to betingelser, kan du stemme ved folketingsvalgene. Samtidig er du valgbar - du kan altså opstille som kandidat til Folketinget.

Der er kun en lille undtagelse: Folk, der er gjort umyndige, fordi de ikke kan tage vare på sig selv, kan ikke stemme og dermed heller ikke opstille. I grundloven står der, at man kan miste sin stemmeret på grund af "straf og fattighjælp". Men den paragraf bruges ikke mere.

Ved folketingsvalgene, der holdes mindst hvert fjerde år, skal der vælges 179 medlemmer, heraf 2 i Grønland og 2 på Færøerne. Men der er selvfølgelig mange flere kandidater, som du frit kan vælge imellem. Du må dog kun sætte ét kryds på stemmesedlen: Du kan enten stemme på et parti, eller du kan vælge at sætte krydset på en af partiernes kandidater. Endelig er der af og til opstillet personer uden for partierne.

Folketingsvalg skal holdes efter forholdstals-valgmåden. Det står i grundloven, og det betyder, at de politiske partier får pladser i Folketinget i forhold til de stemmer, de har opnået. Det betyder også, at

alle de politiske partier har en fair chance for at komme i Tinget. Den eneste begrænsning i en matematisk retfærdig fordeling er spærregrensens, der lidt forenklet betyder, at et parti skal have mindst to procent af stemmerne for at komme i Folketinget.

Et regnestykke af de svære

Fordelingen af pladserne i Folketinget er meget indviklet. Først skal man finde ud af, hvor mange pladser de enkelte egne af landet skal have. Bagefter - når der har været valg - skal man finde ud af, hvilke partier og hvilke personer der skal udfylde disse pladser.

Fordelingen på de forskellige egne bliver foretaget hvert femte år på grundlag af folketællingen.

Udgangspunktet er nemlig, at fordelingen af pladser (eller som det rigtigt hedder: mandater) skal afspejle befolkningsudviklingen - dog med et vist hensyn til de tyndt-befolkede egne. Dette hensyn sikrer, at f.eks. Vestjylland får et rimeligt antal mandater i Folketinget. Til brug for denne fordeling har man inddelt Danmark i tre hovedområder: Hovedstaden, Øerne og Jylland. Disse hovedområder er igen delt i mindre områder, nemlig 17 stor- og amtskredse. Først forde-

ler man 135 kredsmandater på amts- og storkredse. Bagefter fordeles man 40 tillægsmandater, men kun på de tre hovedområder. Så mangler der stadig 4 mandater, inden man når til 179. Og det er som sagt, fordi 2 mandater går til Grønland og 2 til Færøerne.

Efter et folketingsvalg skal man så finde ud af, hvem der skal have mandaterne i de enkelte områder. Først ser man på, hvor mange kredsmandater de enkelte partier har fået rundt omkring i landet. Bagefter beregner man, hvor mange mandater det enkelte parti burde have på landsplan. Og forskellen mellem disse to tal er lig med antallet af tillægsmandater til det enkelte parti.

Når man er kommet så langt, har man en slags valgresultat. Man ved med andre ord, hvor mange mandater de enkelte partier har fået - og hvor i landet de har fået dem. Og de øvede kan også ret hurtigt skønne, hvilke personer der er valgt. Men sikker kan man ikke være, før der er foretaget en ny optælling af stemmerne, hvor stemmerne fordeles på både partier og personer. Denne optælling varer som regel to dage.

LARS BAHL / 2. MAJ

Hvem skal jeg vælge - hvordan?

Når der skal holdes folketingsvalg og du er optaget på valglisten, får du tilsendt et stemmekort. Det skal du aflevere på valgstedet. Afstemningslokalet er typisk indrettet på den lokale skole.

Det er kommunalbestyrelsen, som er ansvarlig for, at alt går rigtigt til. Det er også den, der vælger valgstyrerne, som er ansvarlige for stemmeoptællingen og de tilfornede, som er valgstyrernes "medarbejdere" på valgdagen. De tilfornede kan være medlemmer af kommunalbestyrelsen eller medlemmer af en lokal partiorganisation.

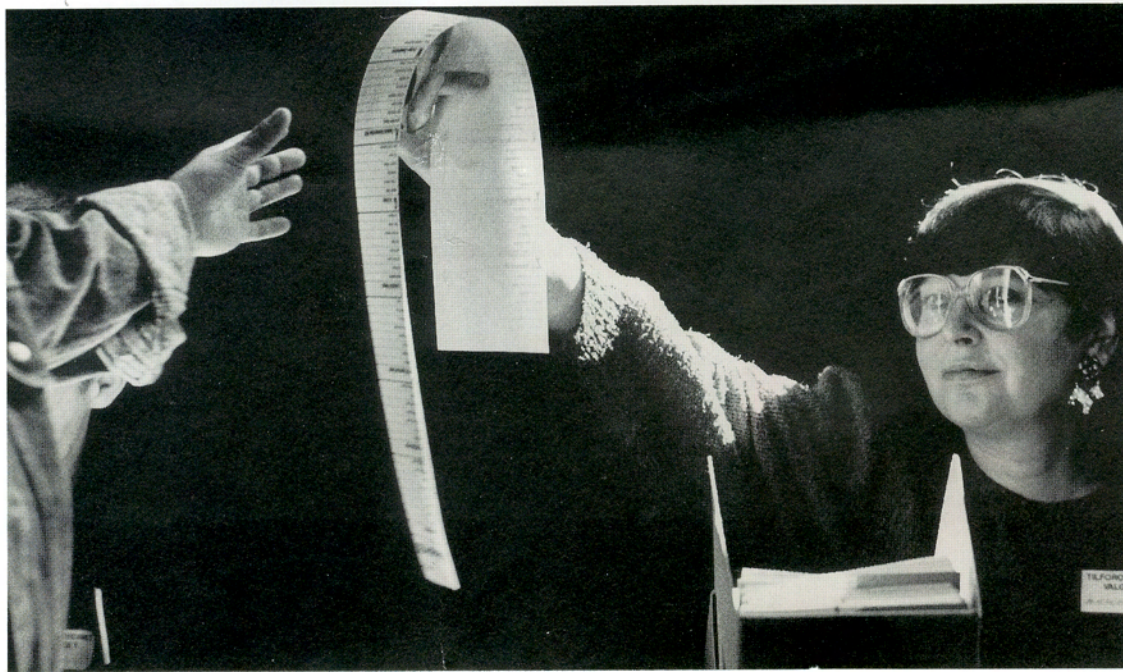
De tilfornede krydser vælgerne af på valglisten, så ingen får mulighed for at stemme to gange. En stemmeseddel kan være næsten en meter lang, så der kan også være brug for, at de tilfornede hjælper vælgerne.

Hvis du kommer til at sætte kryds det forkerte sted, kan du få en ny stemmeseddel. Men selvfølgelig skal du have den byttet, inden den er lagt i stemmeurnen.

F • A • K • T • A •

Stemmesedler skal være af hvidt karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 125g/m².

De skal kunne foldes sammen mindst to gange, så de kan puttes i stemmeurnen uden at nogen kan se, hvad du har stemt.

Den typiske vej til opstillingen som folketingskandidat går gennem partiorganisationerne. Mange folketingsmedlemmer har startet deres karriere i partiernes ungdomsorganisationer. Her har de fået det grundlæggende kendskab til partiets holdninger og måske valgt nogle mærkesager, som de har arbejdet specielt ihærdigt med.

Når man bliver for gammel til at være medlem af ungdomsorganisationen, kan man vælge at fortsætte sit arbejde i moderpartiet. Men dermed er et folketingskandidatur ikke i hus. Man skal gøre sig godt bemærket både i den lokale partiafdeling, i medierne og blandt vælgerne.

Det sker også, at partierne opfordrer kendte personer - for eksempel tv-folk - til at opstille, selv om de ikke på traditionel vis er vokset op i partiet.

I den sidste ende er det selvfølgelig dig og mig, der afgør, hvem der skal have plads i Tinget.

Vejen til et folketingskandidatur kan også gå uden om partierne. En hvilken som helst stemmeberettiget borger kan nemlig vælge at opstille uden for partierne. Det kræver blot mindst 150 stillere - altså medborgere, som står inde for dig. I realiteten er det dog aldrig sket, at en sådan partiløs kandidat har opnået valg.

Farvel. Og tak?

Et folketingsmedlem kan vælge at forlade Tinget i forbindelse med et valg. Så lader han/hun simpelt-

Ind eller ud? Værdig eller færdig?

Der er flere måder at blive folketingskandidat på.
Og der er flere måder, man - mod sin vilje - kan forsvinde ud af
Folketinget på.

hen blot være med at opstille. Men folketingsmedlemmer kan også ryge ud af Tinget mod deres vilje. Det kan ske på tre måder:

- enten fordi han/hun ikke bliver opstillet af sit parti,
- eller fordi han/hun ikke opnår genvalg ved et folketingsvalg,
- eller fordi han/hun kendes uværdig til at sidde i Tinget.

Folketingsmedlemmer kan selvsagt også blive syge, dø eller flytte til

udlandet. Så overtager suppleanten pladsen.

Igennem det daglige arbejde i partiet kan et folketingsmedlem gøre sig uglest. Det kan f.eks. ske, hvis man gentagne gange stemmer imod sin partigruppe, eller hvis man lækker fortrolige oplysninger, som kan skade partiet. I så fald bliver det svært at blive opstillet ved det næste valg.

Selv om et folketingsmedlem bliver

genopstillet, er pladsen i Tinget langt fra sikker. Han kan jo have gjort sig uegnet i vælgerens øjne. Enten ved sin opførsel eller ved at svigte sine løfter. Så falder vælgerens dom, næste gang de står med stemmesedlen i hånden.

Kollegernes dom

Endelig findes der enkelte eksempler på, at folketingsmedlemmer har måttet forlade Tinget, fordi de havde overtrådt dansk lovgivning og dermed - med grundlovens ord - "gjort sig uværdige" til at sidde i Folketinget. Det er nemlig op til kollegerne i Tinget at tage stilling til, om et medlem er værdigt. Eller færdigt.

Et eksempel: I 1983 besluttede et meget stort flertal (128 for og 22 imod) at ophæve Mogens Glistrups mandat. Han var blevet idømt en fængselsstraf på tre år og en til-lægsbøde for skattesnyd. I 1987 blev Mogens Glistrup genvalgt til Folketinget, og Tinget vedtog nu med stort flertal, at han var valgbar. Glistrup havde på det tidspunkt udstået sin fængselsstraf.

• F • A • K • T • A •

Mænd og kvinder er ikke ligeligt repræsenteret i Folketinget. I 1953 udgjorde kvinderne knap 10 pct. Siden er der valgt flere og flere kvinder ind i Folketinget, men efter valget i 1990 udgjorde de stadig kun en tredjedel af medlemmerne.

TOMMY OLOFSSON / MIRA / 2. MAJ

To der ikke kun

Klare holdninger. Visioner. Overblik. Jordforbindelse. Råstyrke.

Sådan lyder karakteristikken af en god politiker. I hvert fald når man spørger Charlotte Antonsen fra Venstre og Frank Jensen fra Socialdemokratiet. Hun valgt i Frederiksborg Amt, han i Nordjyllands Amt.

Charlotte: - I politik er det helt centralt at fremlægge klare politiske holdninger, så befolkningen ved, hvad partierne står for. En god politiker koncentrerer sig om de overordnede mål og går ikke ned i detaljerne. Detaljerne er embedsmændenes afdeling. I Forsvarsudvalget skal en politiker ikke forsøge at tage stilling til, om geværmodel A er mere effektiv end geværmodel B. Han eller hun skal derimod tage stilling til, hvad geværerne skal bruges til.

Frank: - En god politiker skal have overblik og give klart udtryk

for, hvordan målene nås. For den enkelte borger skal det være gennemskueligt, hvad han vil, og hvad han står for. Han skal være i tæt kontakt med sine vælgere. Og han skal have styrke til at tackle igennem for at nå et resultat - der skal træffes beslutninger.

Så vidt idealerne. Men hvordan forvalter de selv deres job? Lad os først se på, hvorfor og hvordan de to folketingsmedlemmer kom ind i den politiske verden.

"Jeg blev simpelthen så vred"

Charlotte: - Jeg blev simpelthen så vred på Studenterrådet, at jeg var nødt til at blande mig i studenterpolitik. På et tidspunkt valgte jeg at vende studenterpolitik ryggen, men alligevel fandt jeg ret hurtigt mig selv som medlem af partiet Venstre. Jeg blev opstillet i 1984, blev valgt til Folketinget i 1990 og sidder nu i fem udvalg - blandt andet som Venstres ord-

fører i Folketingets EF-udvalg.

Frank: - Jeg har været aktiv i Socialdemokratisk Ungdom, siden jeg var 14. Men allerede inden da havde jeg kastet mig ind i elevrådsarbejde. Min vej til Folketinget er - som det gælder for så mange andre folketingsmedlemmer - altså gået gennem partiorganisationen. Jeg blev opstillet og valgt i 1987, og i 1993 blev jeg politisk ordfører.

"Lang uddannelse tæller ikke"

Begge har de et stort arbejdspress. Når der er mest drøn på, kan arbejdsugen nemt blive på både 60 og 80 timer. For deres indsats får de, hvad der svarer til godt og vel en gymnasieleærer-løn. De er begge universitetsuddannede. Alligevel mener de ikke, at man behøver at have en lang uddannelse for at være en god repræsentant for sine vælgere.

Charlotte: - De politikere, der har de længste uddannelser, er langt fra altid de bedste. Livserfaring kan derimod være vigtig. Eller simpelthen lysten og modet til at sætte rav i den politiske debat. Når der er så forholdsvis mange akademi-

kere i Folketinget, skyldes det nok, at folk med en stærk politisk interesse for samfundsdebatten ofte vælger en lang uddannelse.

Frank: - Det er vigtigt, at Folketinget afspejler befolkningens sammensætning. Derfor er det også uheldigt, at udviklingen går hen imod flere akademikere i Tingt. Uddannelsen er ikke og skal ikke være afgørende. Derimod skal du kunne debattere, argumentere, træffe beslutninger. Og du skal kunne skære igennem. Paratviden er ikke så vigtig. Den har vi embedsmændene til at fremskaffe.

Frank tilføjer: - Men for at sikre, at alle uanset uddannelse og erhverv skal kunne klare jobbet i Folketinget og overskue de mange sager, må vi arbejde for en bedre opbakning til det enkelte folketingsmedlem. En sekretær på halv tid - som vi har nu - er ikke nok. Hvis det bliver alt for uoverskueligt og indviklet at være folketingsmedlem, bliver det forbeholdt de "professionelle". Og det ville være en kedelig udvikling.

Gode venner - o

- Kan man godt være valgt for to vidt forskellige partier og alligevel være gode venner?

Begge: - Ja, sagtens. På Christiansborg snakker vi meget sammen på tværs af partierne, og vi hjælper tit hinanden i de komplicerede sager.

Charlotte: - Også her skiller det danske parlament sig ud på en meget positiv måde. I andre lande holder partierne sig meget mere for sig selv. Det ser vi for eksempel, når vi rejser ud med EF-udvalget. Det danske

sammenhold skyldes måske, at vi tilbringer uendelig mange timer sammen på Christiansborg. Vi kunne simpelthen ikke overleve rent menneskeligt, hvis vi ikke kunne snakke sammen.

Frank smiler: - Selvfølgelig slås vi om de politiske mål. I Danmark gør vi det bare i en god stemning. Vi kan spise frokost med ikke-partifæller, se

TV-Avisen sammen i Folketingets tv-stue, og vi falder gerne ind på hinandens kontorer, når vi sidder og bakser med sagerne i de sene aftentimer.

- Lider den danske vælgerbefolkning af politikerlede?

Frank: - Måske er nogle lede og kede af politik. Og det kan skyldes, at vi som politikere ikke altid udtrykker os

klart nok. Alt for ofte kommer det til at handle om et virvar af paragrafer og statistikker, som den enkelte ikke kan forholde sig til. Vi skal nok være bedre til klart at formulere vores holdninger.

Charlotte: - Blot må man ikke glemme, at politiske beslutninger og især de store politiske forlig ofte bygger på kompromiser. På den måde kan et

ne holde sig væk

"Vælgerne skal holde os i ørerne"

Den direkte og indirekte kontakt med vælgerne optager dem begge meget.

Charlotte: - Jeg deltager i masser af møder med vælgerne og bruger rigtig mange aftener på at drage rundt i landet. Det er nyttigt, fordi jeg hele tiden modtager signaler fra vælgerne. Og fordi jeg får afprøvet mine ideer på dem. Mange vælgere ringer også for at give deres uforbeholdne mening til kende. Det er et særkende og en meget positiv side af det danske demokrati. I mange andre lande er der meget længere mellem parlamentet og borgerne.

Frank: - Det er vigtigt, at vælgerne hele tiden holder os i ørerne. Vi er på samme tid ganske almindelige mennesker og folkets repræsentanter i styringen af landets udvikling. Vælgerne skal holde os fast på vore løfter, og de skal styre os i den retning, som de finder rigtig.

Politik eller stunt?

Den indirekte kontakt med vælgerne - den kontakt, der går via mas-

semediernes - spiller også en væsentlig rolle for de to. Om forholdet til pressen siger Frank:

- Der er en tendens til amerikanisering, altså at man ser mere på måden end på målet. Nogle taler ligefrem om, at politik er blevet "stunt": Det handler om, hvordan du ser ud, når du siger noget - mere end om indholdet af det, du siger. Og her spiller mediernes selvfølgelig en vigtig rolle. Omvendt mener jeg, at den enkelte politiker selv må sætte grænser. Vi må altså gøre op med os selv, hvor langt vi vil gå i udstillingen af vort liv.

Charlotte: - Hvis man opfører sig, som om politik er showbizz, mister man langsomt respekten for sig selv. Og hvordan skal vælgerne så bevare respekten for os?

Frank: - Som politikere ved vi udmærket godt, hvilke historier der sælger. Går jeg imod mit eget parti, eller går jeg ligefrem på personjagt i egne rækker, er avisomtalen hjemme med det samme.

Charlotte: - Visse politikere er selvudeførelse om det, hvis formiddagspres-

sen jagter dem. Sagt på en anden måde: Hvis du inviterer journalisterne med til dit bryllup, kommer de også til din skilsmisse.

Frank: - Selvfølgelig skal befolkningen kende den politiker, de afgiver deres stemme til. Også på et menneskeligt plan. Men jeg må have lov til at sætte grænser for, hvor meget pressen skal kigge i mine private gemmer.

Begge: - Helt grundlæggende mener vi naturligvis, at pressen er nødvendig for demokratiet. Befolkningen er helt afhængig af, at journalisterne og politikerne arbejder åbent sammen om at formidle debatten og beslutningerne. Samtidig SKAL pressen være både kritisk, afslørende og opsøgende.

En halv meter post om dagen

Som politisk ordfører får Frank Jensen en halv meter post om dagen

- Charlotte nogle centimeter mindre. I den imponerende stak ligger naturligvis en masse papirer, som er bilag til sager i Folketinget, og bunkevis af tidsskrifter. Men der ligger også breve fra vælgerne.

Frank: - Hvis du er ordfører i en sag, der har direkte appel til mange mennesker, kan der komme masser af breve. Da vi for nylig satte spørgsmålet om forældremyndighed til debat, vældede det ind med breve. Op til 20 om dagen. Og det er jeg kun glad for. Det er godt at have den direkte dialog med vælgerne. Derfor tager jeg mig også tid til at give alle et ordentligt svar.

Charlotte er medlem af EF-udvalget, og de sager, der behandles her, har kun sjældent den store folkelige bevågenhed. Men også hun hører jævnligt fra vælgerne og fra interesseorganisationerne.

MICHAEL LANGE

g vildt uenige

folketingsmedlem komme til at forsvare en beslutning, som hun tidligere er gået imod. Og det kan skabe grums i billedet af en politiker. Men det er prisen, vi må betale for det repræsentative demokrati.

- Mange unge vil gerne påvirke de politiske beslutninger. Men hvordan?

Charlotte: - Den mest direkte vej går gennem de politiske ungdomsorganisationer. Hvis du "har en folketingsmand i maven", skal du først og fremmest gå den vej. Meld dig ind i det parti, der tiltaler dig mest lige nu. Få prøvet dine argumenter af. Gå i clinch med de gamle politikere. Øv dig på at argumentere. Og skift parti, hvis du finder et andet, der tiltaler dig mere.

Frank: - Hvis du ikke kan vælge politisk parti lige nu, så engager dig i din hverdag. Deltag i elevrådsarbejdet. Gå ind i foreningsarbejde. Find sammen med ligesindede, og sæt dig grundigt ind i de forhold, du gerne vil have ændret. Alene kan man ikke udrette ret meget. Heldigvis har vi i Danmark flotte traditioner for at slutte os sammen i foreninger, så der er nok at vælge imellem.

Begge: - For demokratiets skyld skal de unge først og fremmest engagere sig. De skal skabe holdninger, danne meninger og kunne argumentere for dem. Demokratiet kan nemlig ikke eksistere uden. Det er ikke en selvfølge at have et velfungerende, åbent demokrati. Det skal plejes. Hver dag.

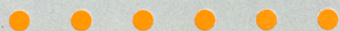

SOOTS & TINGET

A black and white photograph showing a close-up of a person's hand reaching out towards a large, tiered stadium filled with spectators. The hand is in the foreground, slightly out of focus, while the stadium seating and field are visible in the background.

Første, anden, tredje - og dronningens underskrift

Lovforslag. Fremsættelse. Førstebehandling. Udvalg. Betænkning. Ændringsforslag. Andenbehandling. Tredjebehandling. Afstemning. Stadfæstelse. Kundgørelse.

Sådan går den typiske vej for de omkring 300 lovforslag, der årligt fremsættes i Folketinget. I enkelte tilfælde springes udvalgsbehandlingen over. I andre tilfælde kan der være udvalgsbehandling både mellem første- og andenbehandling og mellem anden- og tredjebehandling.

Et eksempel fra 1991

8. maj. Undervisnings- og forskningsminister Bertel Haarder går på Folketingets talerstol:

"Hermed tillader jeg mig for det høje Ting at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte. Lovforslagets primære formål er yderligere forenkling og liberalisering af SU-systemet..."

Ministeren gennemgår ganske kort indholdet af lovforslaget, som blandt andet handler om:

- en revidering af klippekortsystemet,
- 18-årige skal være mindre afhængige af forældrenes indkomst,
- lettere adgang til SU, mens man studerer i udlandet, og
- ændret forrentning af studielånet.

Han slutter: "Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med tilhørende bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje Ting."

14. maj. Lovforslaget førstebehandles i Folketinget. Forud er der gået mange forhandlinger mellem regeringen, Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre. Flere partiers uddannelsespolitiske ordførere tager ordet under førstebehandlingen. Mange indlæg handler om, hvordan de nye ordninger skal finansieres.

Ministeren understreger i sit indlæg, at han ikke forventer lovforslaget færdigbehandlet lige med det samme. Forhandlingerne slutter med, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget.

Uddannelsesudvalget mødes flere gange for at drøfte lovforslaget. Undervejs stiller udvalget spørgsmål til ministeren og modtager deputationer fra to elevorganisationer - Danske Gymnasieelevers Sammenslutning og Landssammenslutningen af Handelsskoleelever - to organisationer, som har en naturlig interesse i at forsøge at påvirke lovgivningen til elevernes fordel.

23. maj. Uddannelsesudvalget afgiver betænkning. Alle udvalgets medlemmer - undtagen Fremskridtspartiets - mener, at lovforslaget bør vedtages uden ændringer.

27. maj. Lovforslaget behandles for anden gang i Folketinget. Den eneste, der beder om ordet, er Centrumdemokraternes repræsentant i Uddannelsesudvalget. Hun ønsker at forklare, hvorfor partiet støtter lovforslaget. Herefter konkluderer Tingets formand, at forslaget kan gå direkte til tredjebehandling - uden at skulle i udvalg igen.

31. maj. Lovforslaget sættes til tredjebehandling. Men ingen ønsker ordet. Afstemningen viser 94 stemmer for og kun syv imod.

6. juni. Møde i Statsrådet. Dronningen og undervisnings- og forskningsministeren underskriver loven, og den offentliggøres - eller som det hedder med et gammelt ord: kundgøres - i Lovtidende. Lov nr. 412 af 6. juni 1991 er en realitet. Den er stadfæstet og har "louskraft".

En prop i petroleumshullet

Mange love har en længere vej gennem systemet. Sommetider skal der to udvalgsrunder til, sommetider stilles der mange ændringsforslag. Fra et lovforslag fremsættes, til det vedtages eller forkastes, kan der altså gå flere måneder. Men det kan også gå rigtig stærkt. Et eksempel: I sommeren 1990 gik der en livlig trafik af biler med trailere til landets tankstationer. På trailerne stod 10-liters-dunke skulder ved skulder. Bilisternes ærinde var nemlig at tanke afgiftsfri petroleum i dunkene. Petroleum, som de kørte hjem og hældte på oliefyret. Og det havde bestemt ikke været Folketingets mening med at friholde 10-liters-dunkene for afgift. Tværtimod var det tanken, at pensionister i gamle lejligheder med petroleumsovne skulle slippe lidt billigere om ved varmeregningen.

Den 13. august fremsatte skatteministeren forslag om "Lov om ændring af lov om afgift af visse olieprodukter". Ønsket var at lægge en afgift på 176 øre pr. liter på petroleum i 10-liters-dunke. Folketingsmedlemmerne var i for-

vejen ekstraordinært indkaldt i deres sommerferie, fordi der var andre hastesager på programmet. Samme dag som lovforslaget blev fremsat, blev der afgivet betænkning fra Skatteudvalget. Og samme dag kunne forslaget andenbehandles. Ved tredjebehandlingen dagen efter blev forslaget vedtaget med 112 stemmer mod 2. 17 stemte hverken for eller imod. Et misbrug var stoppet. Men Folketinget måtte samme dag gennemføre en lovgivning, der forhøjede varmhjælpen til pensionister. Deres forhold måtte ikke forringes.

Når loven fra i dag gælder fra i går

Det sker også - om end sjældent - at Folketinget vedtager love med tilbagevirkende kraft. Et eksempel:

I foråret 1993 ønskede regeringen at sætte skub i handelen med huse. Skatteministeren fremsatte derfor forslag om "Lov om ændring af lov om stempelafgift" - den stempelafgift, man skal betale, når man får skøde på et hus, skulle fjernes i en periode. Loven blev vedtaget den 30. april 1993, men fik virkning allerede fra den 24. marts, hvor lovforslaget blev fremsat.

Love med tilbagevirkende kraft kan naturligvis være populære, hvis de - som her - kommer borgerne til gode. Som regel vil love med tilbagevirkende kraft betyde noget negativt for borgerne, f.eks. forhøjelse af afgifter. Når Folketinget vælger at give loven tilbagevirkende kraft, sker det for at forhindre misbrug - eksempelvis hamstring - indtil lovforslaget er vedtaget.

I forlængelse af mine tidligere udtalelser...

Jeg kender ingen andre, der har så vanskelige samtalevilkår som politikere. Det skulle da lige være folk, der går til eksamen.

at svigte sine demokratiske forpligtelser som borger bare at give politikerne skylden for, at der er noget, man ikke forstår. Man bør prøve at forstå de økonomiske nøglebegreber, og det er ikke svært at få lejlighed til det. Det tager ikke længere tid end at følge med vejrmeldingen dag for dag.

- Hvorfor tager de en masse forbehold og svøber deres forklaringer ind i brun sovs?

- Politikere kan i uafklarede politiske situationer have gode grunde til ikke at binde sig gennem helt konkrete udspil. Når situationen flyder, bliver sproget uldent. Og situationen flyder ofte; det er særlig svært for politikere i midten af det politiske spektrum at tale klarsproget. Bordet og ordet kan let komme til at fange, når de næste gang skal indgå et forlig, eller når de selv overtager den politiske styring. Lettere er det for yderpartierne. De kan, åndelig talt, stille sig op på en ølkasse og udtrykke sig kategorisk: Sådan! For der er ingen fare for, at de skal leve op til synspunkterne i praktisk politik.

- Ofte bruger politikerne en masse fremmedord. Hvorfor siger de ikke tingene ligeud?

- Megen politik drejer sig om økonomi. Det er nødvendigt at bruge fremmedord som "inflation", "devaluering", "valutakurser" osv., og det er

- Når det er sagt: Jo, det forekommer også, at politikere udtrykker sig for kompliceret. Men oftest synes jeg nu, de forenkler - blandt andet fordi de ikke får tid til at tale ud. Jeg kan selvfølgelig ikke afvise, at enkelte politikere undertiden bevidst prøver at tale uforståeligt - men som regel er der heldigvis tale om ubehjælpshed.

- Hvorfor skal medlemmerne sige hr. og fru om deres kolleger?

- Begrundelsen er, at de aldrig må glemme, at det forpligter at stå på Folketingets talerstol - og at man skal lægge et høflighedens bånd på sig selv, så man ikke verbalt overfalder andre medlemmer eller glemmer, at de som mennesker har krav på respekt. Der er afstand i tiltaleformerne, ja, men afstand er ikke altid af det onde. Og det enkelte medlem kan for resten selv gøre afstanden endnu større ved at pakke det høflige "hr." eller "fru" ind i et iskoldt og sarkastisk tonefald.

• • • • •
**Fremmedord og forbehold.
Klar-parat-svar:
Ordet fanger.**

Når politikerne går på talerstolen eller udtaler sig til medierne, kan det sommetider være svært at følge med. En af dem, der nøje overvåger sproget og måden, det bliver brugt på, er professor i dansk sprog Jørn Lund. På spørgsmålet om, hvorfor politikerne taler anderledes end andre mennesker, svarer han:

- Det gør de ikke altid, og det gør de ikke alle sammen. Men vi sætter dem ofte på de samme opgaver: De skal på kort tid tage stilling til sammensatte og ofte kontroversielle emner, og de skal helst iscenesætte

deres synspunkter på en sympatisk måde - for det drejer sig jo om at overbevise andre.

- Hvorfor svarer de aldrig med det samme på det, de bliver spurgt om?

- Det er en ærlig sag for alle at tænke sig om, før man svarer. Ofte synes jeg mere, det kniber for dem at få tid til de forberedende overvejelser. Journalister og interviewere stiller gerne skarpe og sommetider uventede spørgsmål - og alligevel forlanger man omgående svar af politikerne.

Hva'så, hr. minister?

Spørgsmål. Svar. Spørgsmål. Svar. Samråd. Næse. Mistillidsvotum. Ministre i spotlys.

En minister i en dansk regering har vide beføjelser. Eller megen magt, om man vil. Det er ministre, der fører Folketingets love ud i livet og bestemmer, hvordan de skal fungere i praksis. Netop på grund af deres beføjelser og deres synlighed er ministrene også under konstant overvågning. Af Folketinget, af medierne - og af de borgere, som følger ministrenes gerninger gennem interesseorganisationerne eller gennem medierne.

I alle ministerier er der ansat embedsmænd. De er eksperter på det

område, ministeriet dækker, og de hjælper ministeren med at besvare de mange spørgsmål, som enkeltmedlemmer eller Folketingets udvalg stiller. Ministeren kan også blive kaldt i samråd i et udvalg, især hvis der er politisk blæst om en sag inden for udvalgets område.

Hvert år stiller udvalgene omkring 7.000 spørgsmål til ministre. Spørgsmål, som ministrene skal svare skriftligt på.

Enkeltmedlemmer kan også stille

spørgsmål til ministrene. For eksempel hvis en gruppe vælgere eller en organisation har henvendt sig for at få rejst en folketingsdebat om noget, de er utilfredse med. Medlemmerne kan få svar i Folketingets ugentlige spørgetid onsdag eftermiddag, eller de kan bede om et skriftligt svar. Men ministeren har ikke pligt til at svare.

Hvis tilliden svigter

Hvis oppositionen (altså de partier, der ikke samarbejder med regeringen) ikke har tillid til en mini-

ster - f. eks. skatteministeren - kan den true med en mistillidsdagsorden specielt rettet mod ham. Statsministeren kan så vælge at fyre skatteministeren, inden dagsordenen kommer frem. Statsministeren kan også gøre spørgsmålet om skatteministeren til et kabinetsspørgsmål. Altså siger han til Folketinget: Hvis I vælter skatteministeren, går hele regeringen af.

Hvis oppositionen har mistillid til hele regeringen og den kan samle et flertal, skal regeringen gå af.

Når pressen presser på

Evnen til at lytte.

Overblikket til at sortere. Solid historisk ballast. Tælle til 90. Tage temperaturen.

Fem vigtige egenskaber for en journalist, der arbejder med politik. Kaare R. Skou for eksempel. Han er én ud af omkring 100 journalister, som har deres daglige arbejde blandt politikere og embedsmænd på Christiansborg. På TV2's redaktion er der altid kaffe på kanden. Mange politikere kigger indenfor i dagens løb. Omgangstonen er afslappet.

Om sit første møde med Christiansborg siger Kaare:

- Jeg blev forvirret. Mit verdensbillede styrtede sammen. Det gik nemlig op for mig, at der var sympatiske mennesker i ALLE partier. Og usympatiske mennesker i ALLE partier.

Når det uventede sker...

- I hvert parti er der to-tre politikere, som jeg har et specielt godt forhold til. Det er kilder, som holder mig orienteret om, hvad der er sket på gruppemøderne, og som fortæller, hvilke forslag der kan være undervejs.

- Som politisk journalist skal du følge med hele tiden. Er der drøftelser i salen, lytter jeg med over Christiansborgs højtaleranlæg eller sidder selv i salen. Jeg læser metervis af dokumenter og har i det hele taget antennerne ude. Derfor har jeg også gjort det til en vane altid at have et aktuelt spørgsmål parat til de politikere, jeg møder på gangen.

- Jeg har også en anden øvelse. Inden en folketingsdebat forestiller jeg mig, hvad de forskellige partier vil sige fra talerstolen. Siger de noget andet, end jeg havde forventet, er der sket en uventet udvikling. Og lige præcis dér ligger den gode historie.

Partiernes landsmøder er med til at holde Kaare ajour.

- Det er her, jeg får fornemmelsen for partiernes psykologi og logik. Her får jeg et indblik i deres tankegang og adfærdsmønstre.

Den fjerde statsmagt?

- I det danske demokrati er magten fordelt på tre instanser: den lovgivende, den udøvende og den dømmende. Og mange journalister ynder at føje sig selv til som den fjerde statsmagt, den kontrollerende. Er der hold i det?

- Nej. Det er vildt overdrevet at tale om journalisterne som den fjerde statsmagt. Pressen har naturligvis en meget væsentlig opgave i at kontrollere, om alt går rigtigt til. Men denne kontrollerende funktion deler vi med mange andre. Organisationerne og universiteterne for eksempel. - Omvendt var der mange politiske sager, som ikke var blevet rejst uden pressens medvirken. Tamlisagen var aldrig nået så langt uden journalisternes fortsatte bevågenhed og interesse. Men mange andre sager skyldes ikke journalisternes interesse. Derimod kan man tale om selve pressens kontrollerende funktion, fordi det er den, der lægger spalter til, så de mange kan komme til orde.

Uden idealister ingen fri presse

- En fri presse, der ikke er underlagt censur af nogen art, og et nuanceret mediebillede er en af demokratiets grundpiller. Samtidig skal man blot huske, at næsten alle medier er forretningsvirksomheder. Aviserne vil have høje oplagstal, tv høje seertal. Kun ganske få medier, de idealistiske, sætter sig ud over forretningsstankegangen. Og de er med til at skabe det nuancerede billede, som godtgør, at vi kan tale om en fri presse.

Om pressen som meningsdanner siger Kaare:

- Det var lykkeligt at opleve det danske nej ved folkeafstemningen om EF-Unionen den 2. juni 1992. Ikke så meget på grund af nej'et i sig selv. Men fordi det

beviste, at pressen ikke kan manipulere med befolkningen. Op til afstemningen var stort set alle medier for et ja - alligevel sagde den danske befolkning nej.

På detektivjagt efter skjulte dagsordener

- Hvorfor har journalister en irriterende vane med at stille det samme spørgsmål på syv forskellige måder - når de nu godt ved, at politikerne ikke VIL svare?

- Det er til enhver tid pressens opgave at så tvivl om det, politikerne siger. Taler de sandt? Eller er der skjulte dagsordener? Når en journalist bliver ved i det uendelige med at stille en politiker det samme spørgsmål, skyldes det netop tit, at journalisten har fået fjerten af en skjult dagsorden.

- Journalisterne skal på borgernes vegne forsøge at afdække, hvor magten bevæger sig hen. Der findes kun den samme portion magt. Vi skal fortælle læserne/seerne/lytterne, hvordan magten er fordelt, så de kan tage stilling til, om fordelingen er den bedst mulige.

- Er danske politikere troværdige?

- De politikere, jeg taler med til daglig, er gennemgående troværdige. Enkelte er mere tvivlsomme. Og det hænder, at politikere får os til at hoppe på en sag, der ikke er indhold i. Men det sker sjældent. De ved nemlig godt, at vi ikke vil bruge dem som kilder en anden gang.

- Politikere og journalister har et had-kærligheds-forhold. Vi har brug for hinanden, men vi er også meget på vagt over for hinanden. Som journalister forventer vi gode og holdbare historier af vore kilder. Kilderne forventer til gengæld, at vi bruger netop dem, når vi skal have en udtalelse om dette eller hint.

- Politikere har jo brug for presseomtale for at blive genvalgt eller

for at stige i graderne i folketingsgruppen. De skal være synlige for deres vælgere. Vi har brug for deres inside viden for at kunne give et reelt billede af den politiske situation. Der er simpelthen tale om en handel.

- I den politiske reportage bruges masser af fagudtryk og indforstået snak. Som seer/lytter/læser er det sommetider svært at følge med.

- Sådan vil det være. Ikke alt skal umiddelbart kunne forstås af alle. Vi kan ikke starte forfra hver gang.

- Og husk, at politikersprog er gruppesprog. Ligesom man har det i en skoleklasse eller på fodboldbanen. Du bruger ganske bestemte udtryk, og gruppen ved helt præcist, hvad du mener. Politikere kan ikke altid i farten abstrahere fra deres gruppesprog. Samtidig er de lovforslag, de skal gøre rede for, skrevet ud fra en lang sproglig tradition i regeringskontorerne.

179 pc'er med hver sin software

- Pressen bliver tit beskyldt for at fokusere for meget på personer. Går journalisterne ikke for tæt på politikernes liv?

- Politikere kan ikke have skarpe grænser mellem politikerliv og privatliv. Vælgerne skal kende mennesket bag politikerne. Det er jo typisk mennesker, vi stemmer på ved folketingsvalgene. De færreste stemmer på et parti-program. Derfor skal vi have tillid til den person, vi afgiver vores stemme til. Ellers kunne vi lige så godt vælge 179 pc'er med hver sin software.

- Den danske presse går måske slet ikke tæt nok på. Jeg kan komme i tanke om mange eksempler på, at politikere er blevet skånet af pressen - og meget få eksempler på, at pressen er gået for langt.

Presseguf & Politikerbøffer

**Det er der OGSÅ
blevet sagt fra Fol-
ketingets talerstol!**

"Jeg vil spørge, om mini-
steren er indstillet på at
ændre barselorloven, så
faderen ikke kommer i
klemme i tilfælde af for
tidlig fødsel."

"Derfor vil det være umu-
ligt på forhånd altid 110
pct. at gardere sig imod,
at man ikke sikrer sig 100
pct. imod et lovbrud i EF-
regi."

"Jeg tror, at privatbilen er
en god ting, det har jeg
nævnt i en tidligere debat.
Ikke mindst for familier
med børn er det en meget
stor lettelse, at man kan
putte familien ind i den,
og det bør være en mulig-
hed for så mange som
muligt."

"Nu kan jeg se på for-
mandens rejsning, at min
taletid er udløbet."

"Det er ganske uanstæn-
digt, at en enlig pensio-
nist, som bor i en lejlighed
på 100 kvadratkilometer,
ikke kan få tildelt hjemme-
hjælp."

"Jeg synes, at sagen er kørt
i et alt for højt plan. Det
er jo nærmest som at skyde
gråspurve med elefanter."

"Man kan ikke både blæse
og have mel i bukserne."

"Kunstgødning er jo både
flydende og fast. Det skal
jeg ikke begynde at grave i
her på denne talerstol."

"Der er stadig alt for man-
ge steder, hvor de opstiller
bare mænd."

"Ordføreren rejser spørgs-
målet om konsekvenserne,
dersom Finansudvalget
måtte - og jeg sætter streg
under måtte, og det er jo
noget helt andet end et
gulvtæppe..."

"Jeg kan ikke lade være
med at tænke tilbage på de
gode, gamle dage, da kvin-
debevægelsen var en gang-
art."

"Der er to ting, jeg ikke er
enig med statsministeren i.
Den ene er det, statsmi-
nisteren siger, og den an-
den er det, statsministeren
ikke nævner noget om."

"Det er nemlig vanskeligt,
når man snakker om regel-
forenkling og regelmasse,
at finde ud af, hvordan vi
egentlig lægger æbler, pæ-
rer, Rundetårn og et tor-
denskrald sammen. Det er
ikke så nemt."

F O L K E T I N G E T

